

Plan mot diskriminering och kränkande behandling för Lindåsens förskola

Läsår 2022-2023

Innehåll

Plan mot diskriminering och kränkande behandling för	1
Lindåsens förskola	1
Mål med planen	4
Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling	4
Inledning	4
Definitioner	5
Delaktighet i arbetet med planen	5
Förankring av planen	5
Ansvarsfördelning	5
Utvärdering av åtgärderna och insatserna i föregående års plan	5
Främja lika rättigheter och möjligheter	6
Främjande insatser	6
Kartläggning	8
Områden som kommit fram i kartläggningen	8
Förebyggande åtgärder	9
Områden som berörs av åtgärden	9
Rutiner för att hantera trakasserier och kränkande behandling	10
Lagstiftning samt stödmaterial under arbetet med planen	12
Viktiga begrepp och definitioner	13
Diskriminering	13
Diskrimineringsgrunder	13
Kön	13
Könsöverskridande identitet eller könsuttryck	13
Etnisk tillhörighet	13
Religion eller annan trosuppfattning	13
Funktionsnedsättning/funktionshinder	14
Sexuell läggning	14
Ålder	14
Direkt och indirekt diskriminering	14
Trakasserier	14
Sexuella trakasserier	15
Tillgänglighet	15
Likabehandling	15
Främjande respektive förebyggande åtgärder	15
Främjande arbete - vad säger lagen?	16
Kränkande behandling	17

Mobbning	17
Utrednings- och åtgärdsskyldighet	17
Repressalier	17
Kartläggning	18

Förskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling är ett viktigt verktyg för att strukturera likabehandlingsarbetet. Arbetet med att utforma planen är också ett sätt att förankra likabehandlingsarbetet och att involvera alla som berörs.

Mål med planen

All personal på Lindåsens förskola tar avstånd från alla former av diskriminering och kränkande behandling.

Alla **barn** på Lindåsens förskola ska känna sig trygga och uppleva att de blir lyssnade på och tagna på allvar.

En **pedagogisk verksamhet** på Lindåsens förskola ska vara säker ur ett likabehandlingsperspektiv.

Planen gäller både de situationer där det kan uppstå kränkningar eller risk för kränkningar mellan barn/barn och de kränkningar eller risker för kränkningar som vuxna på förskolan kan utsätta barnen för.

En viktig utgångspunkt är att en elevs upplevelse alltid måste tas på allvar. Om den vuxne inte uppfattar att det är en kränkning så är det barnets upplevelse som definierar kränkningen.

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling består av

- det främjande arbetet
- det förebyggande arbetet inklusive kartläggning
- det åtgärdande arbetet

Inledning

Skolans namn	Planen gäller från
Lindåsen	2022.09.01
Verksamhet som omfattas av planen	
Samtliga barn, 1-5 år, på förskolans alla avdelningar.	
Kontaktperson för planen, utsedd av rektor	
Therese Björk 072-7212288 Jenny Edvardsson 072-2543855	
Samtliga insatser och åtgärder som framgår av planen ska utvärderas	
Framåtsyftande samtal med vårdnadshavarna i början av varje termin i feb-mars samt sep och nov. Inför dessa samtal får barn i åldrarna 3-5år svara på olika intervjufrågor med glad eller ledsen gubbar om hur de upplever miljön och olika situationer på förskolan. De yngre barnen kartläggs genom observationer och kontinuerlig dialog med vårdnadshavarna. Framkommer det att barn upplever vissa saker eller situationer som osäkra eller otrygga sätter personalen in åtgärder och har kontinuerlig uppföljning och kollar av att det har blivit bättre.	
Under våren skickas enkät ut till vårdnadshavare och personal.	

Definitioner

I skollagen och diskrimineringslagen finns ett antal begrepp som är viktiga att känna till i arbetet med likabehandling. Du hittar dessa i bilagan med definitioner. Där finns också olika exempel på exempelvis kränkande behandling.

Delaktighet i arbetet med planen

Elevernas delaktighet
Barnens åsikter och upplevelser kring förskolevistelsen tas tillvara på och lyssnas in, som beskriven ovan genom intervjuer, observationer och föräldrakontakt.
Vårdnadshavarens delaktighet
Genom en öppen och regelbunden dialog med vårdnadshavarna i samband med lämning och hämtning, samt vid de framåtsyftande samtalen har vårdnadshavarna möjlighet att göra sina röster hörda.
Medarbetarnas delaktighet
Planen och arbetet med det diskuteras och utvärderas vid både avdelningsreflektion och arbetsplatsträffar.

Förankring av planen

Planen förankras på följande sätt
Planen förankras hos personalen vid personalkonferens. All personal på förskolan läser planen i sin helhet. Planen ingår i introduktionen av personal som anställs under året. Stående punkt på arbetslaget hur vi ska arbeta förebyggande mot kränkningar. Pedagoger för en levande diskussion om planens innehåll med barnen. Vårdnadshavare får information via framåtsyftandesamtal, informationsbrev och föräldramöten.

Ansvarsfördelning

Enligt skollagen är rektor ansvarig för att planen upprättas och följs (6 kap. 10 § skollagen). Rektor ska ansvara för att planen implementeras, utvärderas och revideras varje år. All personal har ansvar för att planen efterlevs och att arbeta efter den.

Utvärdering av åtgärderna och insatserna i föregående års plan

Planen mot diskriminering och kränkande behandling innehåller här nedan en redovisning av hur åtgärderna och insatserna i föregående års plan har genomförts. Har insatserna och åtgärderna haft avsedd effekt utifrån de mål som sattes upp i föregående års plan? Utvärderingen är utgångspunkten för årets plan.

Beskrivning av hur fjolårets plan har utvärderats och vilka som har varit delaktiga
All personal har varit delaktiga i arbetet utifrån planen. Vi har utvärderat de åtgärder som satts in och följt upp resultaten av dessa.
Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Vid barnintervjuerna och genom observationer visade det sig att en del av de äldre barnen upplevde att toaletsituationen kändes otrygg; att de inte fick vara ifred på toaletten, att en kompis stängde för dörren. Detta åtgärdades genom att samtala med barnen om integritet och genom att hänga upp Stopp skyltar på toalettdörrarna för att visa att toaletten är upptagen, vilket vi kunde se gav resultat.

Personalen observerade också att påklädningssituationen i hallen kunde upplevas som rörig om alla barn klädde på sig samtidigt. Detta åtgärdades genom att barnen fick klä på sig i mindre grupper, vilket resulterade i att barnen fick möjlighet att träna på att klä på sig själva i lugn och ro och blev mindre stressade.

Vi har haft regelbunden uppföljning kring lekmiljöerna både inom- och utomhus. Vi har sett att det funnits risk för utsatthet eller otrygghet inom vissa vrån och rum på avdelningar och har då ändrat om i miljön och sett till att finnas närvarande. Utomhus har vi sett till att ha extra uppsikt och närvaro vid sådana platser där och situationer där vi sett att de funnits en risk för utsatthet eller otrygghet.

Värdegrundsarbetet genomsyrar verksamheten och dagligen pratar och visar vi hur man är en bra kompis. Vi stöttar barnen i att försöka lösa konflikter själva genom att uppmuntra dem till använda sina ord om något blir tokigt och genom att vara närvarande.

Främja lika rättigheter och möjligheter

Arbeta med att främja lika rättigheter och möjligheter riktar sig till att alla elever och vuxna på skolorna och ska genomföras utan att det föranleds av något särskilt problem.

Främjande insatser

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas. Det främjande arbetet ska omfatta möjligheter för barn och elever att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas med mål att förstärka respekten för allas lika värde.

Mål

På Lindåsens förskola möter vi upp alla barns olika behov. Vi vill att alla ska känna sig välkomna hit. Vi använder oss av språkstödjare i den dagliga verksamheten när behovet finns och för att kunna hjälpa barn med annat modersmål än svenska. Det är en rikedom att vi alla är olika och kan lära oss av varandra. Alla ska känna sig delaktiga och göra sig förstådda.

Insats

Vid inskolningar, samtal, möten och i den dagliga verksamheten strävar vi efter att använda oss av tolk eller språkstödjare, för ökad jämställdhet och tillgänglighet. Vi synliggör olika kulturer och språk genom böcker, Polyglutt och material som finns i den pedagogiska miljön.

Hur och när ska insatsen följas upp

Utvärdering vid arbetsplatsträffar och arbetslagsreflektioner. Framåsyftandesamtal med vårdnadshavarna

Ansvarig för insatsens genomförande

All personal på förskolan ansvarar för att den efterföljs.

Mål

Barn i behov av särskilt stöd skall få sina behov tillgodosedda på förskolan och ha samma möjligheter och rättigheter att delta i verksamheten.

Diskrimineringsgrund/diskrimineringsgrunder som omfattas av insatsen

Alla pedagoger på Lindåsen.

Insats

Vi delar barnen i mindre grupper för att skapa en lugnare och tryggare atmosfär. Möjlighet till att ta hjälp av specialpedagogen. Även skapa rutiner, strukturer och en tydlighet för att varje barn ska känna igen många olika moment som återkommer under dagen. Även kunna använda olika hjälpmedel som tidshjälpmedel eller andra hjälpmedel som kan få alla att kunna delta på sitt sätt.

Hur och när ska insatsen följas upp

Arbetslagsreflektion, samtal med vårdnadshavare och eventuellt specialpedagog.

Ansvarig för insatsens genomförande

Berörd personal.

Mål

Kön. Verksamheten och den pedagogiska miljön skall vara utformad och planerad på ett sådant sätt att alla barn har lika förutsättningar och får lika mycket utrymme, oavsett könstillhörighet.

Diskrimineringsgrund/diskrimineringsgrunder som omfattas av insatsen

Alla pedagoger, barn och vårdnadshavare på förskolan Lindåsen.

Insats

Vi ser regelbundet över den pedagogiska miljön och har ett medvetet förhållningssätt kring genus. All personal arbetar aktivt för att motverka traditionella könsmonster. Vi är tydliga med att allt lekmaterial är till för alla barn, det finns inga ”pojks”- eller ”flickleksaker”.

Hur och när ska insatsen följas upp

Arbetslagsreflektion, arbetsplatsträffar, observationer. Framåtsyftande samtal med vårdnadshavare.

Ansvarig för insatsens genomförande

All personal på Lindåsen

Kartläggning

Områden som kommit fram i kartläggningen

Kränkande behandling

Kartläggningsmetod

Utvärdering av föregående årets plan mot diskriminering och kränkande behandling, gruppdiskussioner, analys av anmälningar om trakasserier och kränkande behandling samt anmälningar om tillbud. Barnintervjuer, samtal med och enkät som skickats ut till vårdnadshavare, samt pedagogernas observationer.

Vi gör observationer i olika situationer, såsom toalettbesök, hallen med av- och påklädning, matsituationer och våra olika rum i inomhusmiljön. Likaså ser vi över utomhusmiljön och har en regelbunden dialog med både barn och vårdnadshavare.

Hur har eleverna respektive personalen involverats i kartläggningen

Barnen har involverats i kartläggningen genom intervjuer och personalen genom observationer och samtal i arbetslag.

Resultat och analys

Vi kollar av hur barnen känner sig i våra olika miljöer genom att fråga dem eller genom att observera barnen och har ett nära samarbete med vårdnadshavarna och även haft intervjuer med olika grön, gul och röd figur. Grön är bra, gul mittemellan och röd inte jättebra.

Resultat HT22

Berätta hur det känns när du ska till förskolan?

Lind: En del barn har svarat gul/grön gubbe för de tycker det är jobbigt och blir ledsna när vårdnadshavaren går.

Analys och åtgärd: Vi pedagoger upplever att efter föräldramötet när vi pratade om en snabb lämning att det har blivit bättre och lättare lämning mellan barn och vårdnadshavare och barnen är gladare.

Åsen: Nästan alla barn har svarat grön figur, en svarade gul för hen känner sig lite blygt till en början, barnet som visade röd sa att barnet tyckte det var mysigt hemma och ville hellre vara hemma.

Analys och åtgärd: Samtalen med vårdnadshavare och det är inget på förskolan som gör att figuren är röd utan att de tycker att det är mysigt eller skönt och vara hemma.

Känner du dig trygg överallt på förskolan?

Lind: Några barn har svarat med gul gubbe för de känner sig otrygga vid skötbordet.

Analys och åtgärd: Med lyhörda och närvarande pedagoger som uppmärksammat problemet med vissa barn så lyft de upp på skötbordet istället för att åka upp, satt upp roliga bilder, sjunger sånger m.m. så barnet tycker det känns roligt och tryggt istället.

Åsen: Alla barn känner sig trygga på förskolan utom ett barn och flera som observerats att toaletten är läskig när den släcks när de är inne på toaletten.

Analys och åtgärd: Pedagog ska vara med vid toalett situationen så gått det går och även pratat med barnen om att vifta så gott de kan med armarna när de är inne på toaletten.

Tycker du om att leka och lära inomhus? Berätta vad?

Lind: Alla barn svarade med grön gubbe. De tyckte det var roligt att leka med bollar, bilar, bygg och konstruktion och babblarna.

Analys och åtgärd: Mycket bra betyg

Åsen: Alla har svarat med grön figur utom ett barn som uttryckte att barnet hellre leker utomhus.

Berätta vad du tycker om samlingen?

Lind: Nästan alla barn har svarat grön gubbe några har svarat gul gubbe eftersom det ibland är lite jobbigt att sitta stilla.

Analys och åtgärd: Vi behöver öva på att sitta stilla men det vi pedagoger kan tänka på är att göra något praktiskt som ex rörelseramsa eller sång.

Åsen: Nästan alla barn svarade grön, något barn tyckte samlingen var gul, och med det att den var tråkig.

Analys och åtgärd: Att samlingar verkar många barn tycka om men att försöka fånga det barn som tyckte lite mindre om samlingen för att få med allihop. Pedagogerna diskuterar och hittar sätt att fånga alla barn.

Berätta vad du tycker om aktiviteter/uppdrag?

Lind: Alla barnen har svarat med grön gubbe.

Analys och åtgärd: Mycket bra betyg.

Åsen: Alla avdelningar har inte startat med detta, men de som har tycker alla om aktiviteterna som barnen och pedagogerna gör under dagen på förskolan.

Tycker du om att leka och lära utomhus? Berätta vad?

Lind: Alla barnen har svarat grön gubbe. De gillar att cykla, gunga, leka sandlåda m.m.

Analys och åtgärd: Mycket bra betyg.

Åsen: Alla barn utom ett som tycker det är tråkigt att vara utomhus.

Analys och åtgärd: Pedagogerna reflekterar kring hur de ska få upp motivationen att hitta något som är roligt även utomhus.

Tycker du om att leka och lära i skogen? Berätta vad?

Lind: Bara en avdelning har varit i skogen och de barnen tyckte det var lite svårt att gå i skogen. Vi andra har gått promenader och haft olika höst uppdrag. Barnen har tyckt att det var spännande och roligt.

Analys och åtgärd: Vi ska alla träna på att gå i skogen och ge barnen olika uppdrag så de får lära känna skogsmiljö också.

Åsen: Alla avdelningarna har inte varit till skogen ännu. Men den som varit där så tyckte alla att det var grönt.

Resultatet från kartläggningen ser vi inte stora delar som behövs åtgärdas utom att de allra flesta barn känner sig trygga och har det bra hos oss på Lindåsen. De åtgärder som har gjort angående kartläggningen har gjorts eller ska göras och ska fortsätta att arbetas med så vi når att alla barn svara eller observeras med att uppleva allt som en grön figur.

De situationer med kränkande behandling som uppstått har följts upp av personalen genom att tydligt markera och förklara för berörda barn att det inte är tillåtet att agera kränkande mot någon. Även berörda vårdnadshavare har informerats.

Kön

Kartläggningsmetod

Vi gör observationer i olika situationer, såsom toalettbesök, hallen med av- och påklädning, matsituationer och våra olika rum i inomhusmiljön. Likaså ser vi över utomhusmiljön och har en regelbunden dialog med både barn och vårdnadshavare.

Hur har eleverna respektive personalen involverats i kartläggningen

Barnen har involverats i kartläggningen genom samtal och personalen genom observationer och samtal i arbetslag

Resultat och analys

Vi ser att barnen på Lindåsens förskola har lika förutsättningar, får lika mycket utrymme och det görs ingen skillnad utifrån könstillhörighet, varken bland personal eller i barngrupperna.

Etnisk tillhörighet

Kartläggningsmetod

Vi gör observationer i olika situationer, såsom toalettbesök, hallen med av- och påklädning, matsituationer och våra olika rum i inomhusmiljön gällande etnisk tillhörighet, tex leker alla barn tillsammans oavsett etnisk tillhörighet.

Hur har eleverna respektive personalen involverats i kartläggningen

Personalen gör vardagliga observationer och samtal i arbetslag.

Resultat och analys

Vi ser att barnen kan ha tankar och funderingar över att man kan se olika ut och prata olika språk vilket personalen tar tillvara på och samtalar om med barnen. Vi har på Lindåsen många olika modersmål och som vi försöker få med i den dagliga verksamheten så gott vi kan. Just nu har vi en språkstödjare som finns till för ett modersmål på förskolan. Som fungerar som en länk från pedagogerna till vårdnadshavare med också i situationer mellan barnen och även mellan pedagoger och barn. Vi ser inte se att etnisk tillhörighet skulle vara något som på vår förskola leder till diskriminering eller kränkande behandling. Vi arbetar hela tiden med att alla ska leka med alla och försöka hitta sätt att kunna leka tillsammans oavsett vad man har för etnisk tillhörighet.

Funktionsnedsättning

Kartläggningsmetod

Vi gör observationer i olika situationer, såsom toalettbesök, hallen med av- och påklädning, matsituationer och våra olika rum i inomhusmiljön. Likaså ser vi över utomhusmiljön och har en regelbunden dialog med både barn och vårdnadshavare.

Hur har eleverna respektive personalen involverats i kartläggningen

Barnen har involverats i kartläggningen genom samtal och personalen genom observationer och samtal i arbetslag, vårdnadshavare och eventuellt specialpedagog.

Resultat och analys

Om personalen sett att det finns barn som har behov av särskilt stöd har den pratat med berörda vårdnadshavare och även specialpedagogen kan kopplas in med tillåtelse av vårdnadshavare. Detta för att kunna hjälpa barnet i dess utveckling utifrån barnets förutsättningar och tillgodose barnets behov.

Just nu har vi barn på Lindåsen som har olika behov av särskilt stöd som tillgodoses på olika sätt för att hjälpa barnet bli sitt bästa jag. Vi har resurser som tillgodoser de olika behoven.

Förebyggande åtgärder

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling

Mål och uppföljning

Inget barn ska känna sig utsatt för kränkande behandling på Lindåsen.

Åtgärd

Pedagogerna arbetar med att finnas tillgängliga och närvarande under alla situationer i förskolan. Vi jobbat regelbundet med empati och respekt. Vi uppmuntrar barnen att hjälpa varandra tex vid påklädning.

Vi har dagliga diskussioner om hur man är en bra kompis, hur vi ska vara mot varandra. Vi jobbar med att barnen ska känna att vi är ett VI på varje avdelning, att vi finns för varandra och ska hjälpa och stötta varandra.

Berättar för föräldrarna om något uppstår så vi kan samarbeta med olika situationer.

Motivera åtgärd Om pedagoger finns i närheten ska skapar det trygghet och så minskar risken för verbala trakasserier och annan kränkande behandling.
Ansvarig All personal.
Datum när det ska utvärderas Kollar av vid kartläggningen under terminen

Kön

Mål och uppföljning Fortsätta arbetet med att barn behandlas på samma sätt oavsett könstillhörighet.
Åtgärd Personalen fortsatt observerar och är närvarande under dagen på förskolan för att kunna fånga upp om det skulle ske någon orättvis behandling kring pojkar och flickor.
Motivera åtgärd Så alla barn oavsett könstillhörighet fortsätter att känna att pedagoger eller barn gör någon skillnad.
Ansvarig All personal.
Datum när det ska utvärderas Vid kartläggningen vid båda terminerna

Etnisk tillhörighet

Mål och uppföljning Vi fortsätter att arbeta utifrån vår värdegrund och allas lika värde. Vi samtalar med och tar tillvara på barnens tankar och funderingar vad kommer till att vi alla ser olika ut, kanske talar olika språk och kommer från olika länder.
Åtgärd Alla ska känna sig välkomna oavsett vad man har för etnisk tillhörighet.
Motivera åtgärd Alla barn ska känna sig lika mycket värda.
Ansvarig All personal.
Datum när det ska utvärderas Vid kartläggning vid båda terminerna

Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning Använda oss av bild och/eller teckenstöd för att stödja och göra aktiviteterna och rutinerna på förskolan tydliga. Att resurserna fortsätter att finnas till för varje barn som behöver det.
Åtgärd Sätta upp och använda oss av relevanta bilder och/eller teckenstöd i verksamheten.
Motivera åtgärd För att stödja och förstärka barnens förståelse kring det som sker på förskolan. Att varje barn ska fortsätta att utvecklas i sin egen takt och utefter barnets förmåga.
Ansvarig All personal.
Datum när det ska utvärderas Vid kartläggningen vid båda terminerna.

Rutiner för att hantera trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. En elev kan bli utsatt för trakasserier och kränkande behandling av såväl personal som av andra elever. Det finns inget krav på uppsåt. En elev eller anställd behöver alltså inte haft någon elak avsikt för att göra sig skyldig till kränkande behandling eller trakasserier. Det är effekten som avgör.

Anmälan om uppmärksamman eller misstänkt kränkande behandling kan göras av elev, vårdnadshavare eller personal vid skolan. Alla elever ska vara informerade av skolans personal om vem de kan vända sig till om de upplever sig kränkta av en annan elev eller en vuxen i verksamheten. Vårdnadshavare får samma information exempelvis i samband med föräldramöte. Om en vuxen i skolan får kännedom om trakasserier eller kränkande behandling av en elev är de skyldiga att snarast anmäla detta till rektor som i sin tur beslutar om att utreda händelsen. Rektor informerar även skolhuvudmannen.

När det uppstår en situation där en elev känner sig kränkt ska processen hanteras i systemet ”Draft It”.

Processen innehåller mall för att anmäla och utreda en händelse, ta ställning till, vidta och följa upp åtgärder.

Skolan måste ta ett samlat grepp kring elevers skolsituation och på ett allsidigt sätt utreda elevers känsla av utsatthet. Det är viktigt att den enskilda elevens upplevelse av det inträffade är utgångspunkten för utredningen kring vad som hänt. Om flera parter i samma ärende upplever att de utsatts för kränkning ska en anmälan och utredning göras för varje part.

Lagstiftning samt stödmaterial under arbetet med planen

Skollagen (2010:800)

Diskrimineringslagen (2008:567)

Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10)

Skolverkets stödmaterial Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda - Hur skolan kan arbeta mot trakasserier och kränkningar

Skolverkets rapport Utvärdering av metoder mot mobbning (2011)

Skolverkets rapport Kränkningar i skolan – analyser av problem och lösningar (2013).

Diskrimineringsombudsmannens skrift Husmodellen– ett praktiskt verktyg för att upptäcka och förebygga diskriminering och trakasserier i förskolan och skolan (Diskrimineringsombudsmannen, artikelnummer M2 2009)

Handledning "Lika rättigheter i skolan – Ett stöd i skolans likabehandlingsarbete "(Diskrimineringsombudsmannen, artikelnummer H5.1 2012)

Viktiga begrepp och definitioner

Diskriminering

Diskriminering innebär när de som arbetar vid skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever, i samband med diskrimineringsgrunderna. Diskriminering kan även ske genom skolans regler, verksamhet, undervisning läroböcker och så vidare.

Elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Det är viktigt att komma ihåg då till exempel elever och/eller vårdnadshavare kan uttrycka att eleverna har diskriminerat varandra.

Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunderna är tydligt definierade i diskrimineringslagen. De diskrimineringsgrunder som skyddas i lag är kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Kön

Med kön avses biologiskt kön (i juridisk mening), det vill säga att någon är man eller kvinna.

Könsöverskridande identitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck menas att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Etnisk tillhörighet

Med diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringsgrunden avser diskriminering på grund av religion, annan trosuppfattning, annan religiös åskådning samt ateism.

Funktionsnedsättning/funktionshinder

Med funktionsnedsättning avses varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Sexuell läggning

Med det avses homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Ålder

Med ålder avses uppnådd levnadsålder, samt social identitet med utgångspunkt i ålder.

Direkt och indirekt diskriminering

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt. Med *direkt diskriminering* avses en särbehandling kopplad till någon av diskrimineringsgrunderna, till exempel ett barns kön eller etnicitet. En *indirekt diskriminering* sker när skolan tillämpar en bestämmelse eller förfaringsätt som verkar vara neutralt men i praktiken missgynnar ett barn ur ett diskrimineringsperspektiv.

Trakasserier

Trakasserier är en form av diskriminering och innebär ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det kan även vara fråga om ignorerande, utfrysning eller att någon visslar, stirrar eller gör kränkande gester och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Det är trakasserier även när en elev kränks på grund av en förälders eller syskons sexuella läggning, funktionsnedsättning med mera.

Sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier är en form av diskriminering i diskrimineringslagen och innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Sexuella trakasserier behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om ovälkomna beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade och upplevs som kränkande. Det kan också handla om sexuell jargong.

Tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering i diskrimineringslagen. Med bristande tillgänglighet avses att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. De åtgärder som kravet gäller är sådana som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt andra omständigheter av betydelse.

Likabehandling

Med begreppet likabehandling menas att alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon diskrimineringsgrunderna. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika, se indirekt diskriminering.

Främjande respektive förebyggande åtgärder

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Det *förebyggande* arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i er verksamhet. Riskerna kan kartläggas på olika

sätt. Förebyggande mål och åtgärder måste motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

Främjande arbete - vad säger lagen?

Enligt 3 kap. 14 § diskrimineringslagen ska huvudmannen bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de barn eller elever som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Enligt 6 kap. 6 § skollagen ska huvudmannen även se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Enligt Skolverkets allmänna råd bör det främjande arbetet

1. bedrivs systematiskt och långsiktigt, rikta sig till alla samt vara en del i det vardagliga arbetet,
2. baseras på kunskap om hur diskriminering, trakasserier och kränkande behandling uppstår och vilka faktorer som skapar en trygg miljö där alla barn och elever blir respekterade som de är,
3. omfatta kompetensutveckling för personalen för att vid behov öka medvetenheten och kunskapen om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
4. innebära att personalen ges tid att diskutera egna normer och attityder samt sådana som genomsyrar den pedagogiska verksamheten, samt
5. omfatta möjligheter för barn och elever att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas.

Kränkande behandling

Med kränkande behandling menas ett uppträdande som utan att ha samband med en diskrimineringsgrund kränker ett barns eller en elevs värdighet. En viktig utgångspunkt

är att en elevs upplevelse av kränkning alltid måste tas på allvar. Kränkningar kan till skillnad från diskriminering ske mellan elever.

Kränkningar kan till exempel vara:

- fysiska (slag, knuffar och negativa fysiska handlingar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykiska (utfrysning, grimaser, blickar, skratta nedlåtande, att alla går när man kommer)
- texter och bilder (teckningar, telefoner, lappar, fotografier, sms, mms, msn och meddelanden på olika webbkommunities).

Mobbning

En person är mobbad om han eller hon upprepade gånger under en viss tid blir utsatt för kränkningar från en eller flera personer.

Utrednings- och åtgärdsskyldighet

Skolan har enligt lag skyldighet att agera så snart någon i personalen får kännedom om att en elev känner sig utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. Skolan ska utreda vad som har hänt och vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. Det måste ske skyndsamt. Lärare eller annan personal som får kännedom om händelser som kan vara trakasserier eller kränkande behandling ska anmäla det till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att informera huvudmannen.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavare/förälder har anmält skolan för diskriminering eller berättat att det förekommer trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev medverkar som till exempel vittne i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Kartläggning

Då Skolinspektionen visat på att kartläggningen är en av de vanligaste bristerna i skolornas arbete när det gäller likabehandlingsarbetet så följer här nedan en återgivning av Skolverkets allmänna råd om kartläggning.

Enligt skolverkets allmänna råd bör huvudmannen se till att varje verksamhet regelbundet kartlägger och analyserar sin organisation och sina arbetsätt för att försäkra sig om att det inte finns något som leder till eller riskerar att leda till diskriminering eller kränkande behandling.

Enligt Skolverkets allmänna råd bör i det förebyggande arbetet ingå att

1. regelbundet kartlägga barnens och elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
2. analysera kartläggningen för att identifiera risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
3. i samband med analysen även utvärdera tidigare insatser för att förebygga diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling,
4. utifrån de identifierade riskerna formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet,
5. planera vilka insatser som ska genomföras under året för att nå målen och hur dessa ska följas upp och bestämma vem som ansvarar för respektive insats, samt se till att eleverna är delaktiga i kartläggningen och i analysen av resultaten och när man avgör vilka insatser som ska sättas in.